

Література:

1. Нацгвардія розпочала роботу над розробленням професійних стандартів на військові професії. 09.12.2022. URL: <https://mvs.gov.ua/uk/news/nacgvardiia-rozpozcala-robotu-nad-rozroblenniam-profesiinih-standartiv-na-viiskovi-profesiyi>

2. Рамка компетентностей для культури демократії. Видавництво Ради Європи F-67075 Strasbourg Cedex <http://book.coe.int> ISBN 978-92-871-8573-0 (третомний комплект), 2018. URL : https://www.schools-for-democracy.org/images/documents/88/ramka_kompetentnostei_dlya_kultury_demokratiyi_ua.pdf

3. Освітня діяльність. Національна академія Національної гвардії України. Офіційний сайт. 2023. URL : <https://nangu.edu.ua/about>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-331-9-4>

ОСОБЛИВОСТІ ГЕНДЕРНОГО ВИХОВАННЯ У СУЧАСНОМУ ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Зубко Ольга

здобувачка наукового ступеня доктора філософії

Уманський державний педагогічний університет

імені Павла Тичини

Науковий керівник:

кандидат педагогічних наук, доцент

Бутенко Ольга Григорівна

«Коли діти граються, вони розуміють свій соціальний світ. У грі вони відтворюють своє розуміння того, що, на їхню думку, є нормальною поведінкою хлопчиків і дівчаток, жінок і чоловіків.

Вони будують свою гру, використовуючи те, що вони витягли зі світу дорослих про нормальні гендерні способи існування, мислення та дії» [5].

Гендер, як поняття, відноситься до соціально набутої поведінки і очікувань, які асоціюються з обома статями. Подібно расі і класу, гендер – це категорія соціальна, яка виникає у великому розмаїтті нашого життя і визначає наші суспільні стосунки з іншими людьми [1].

Виховання на принципах гендерної рівності і гендерного різноманіття практикується у багатьох країнах Північної Європи, Німеччини, Скандинавських країнах тощо. Вважається, що гендер не є бінарним, і кожний визначає його для себе сам. Гендерна самоідентифікація здійснюється на основі внутрішнього самовідчуття як представника того чи іншого гендера: чоловіка, жінки чи представника іншої категорії. Можливий перелік трансгендерних

орієнтацій доволі великий. Принцип гендерного різноманіття стає основним в міжнародній політиці, багатьох національних законодавствах, процес гармонізації гендерних відносин бачиться як складова частина загальнодемократичного процесу. Гендерні відношення пронизують всю культуру, суспільний устрій, державні та освітні інститути, методи прийняття рішень і стиль мислення.

Вкажемо декілька основних понять. Зокрема, гендерна рівність визнає, що жінки та чоловіки мають різний доступ до ресурсів, повноважень, обов'язків і життєвого досвіду, що визначає різні необхідні стратегії для усунення недоліків і досягнення рівних результатів для жінок та чоловіків, хлопчиків та дівчаток.

Гендерна рівність – це результат, однакове оцінювання суспільством подібності і відмінності між жінками та чоловіками, а також тих різноманітних ролей, які вони відіграють.

Гендерна нерівність – це нерівний розподіл влади, ресурсів, можливостей і цінностей, наданих чоловікам і жінкам у суспільстві через переважаючі гендерні норми та структури.

Гендерні ролі – це функції та обов'язки, які, як очікується, мають виконувати жінки та чоловіки, дівчата та хлопчики в даному суспільстві.

Гендерні норми складаються з набору домінуючих переконань і правил поведінки, які визначаються суспільством або соціальною групою у зв'язку з типами ролей, інтересів, поведінки та вкладу, які очікуються від чоловіків і жінок, хлопців і дівчат [4].

Гендерна призма. Працювати з гендерною призмою означає брати до уваги гендер, визнаючи різний досвід, очікування, тиск, нерівність і потреби жінок, чоловіків, трансгендерних та інтерсексуальних людей. Використовувати гендерну призму під час аналізу, планування та прийняття рішень означає уважно та свідомо вивчати всі наслідки роботи з точки зору статі [3].

Наукова розробленість. Гендерна проблематика висвітлюється в науково – академічних, культурологічних, літературознавчих працях В. Агеєвої, О. Забужко, Н. Зборовської, Л. Смоляр, С. Павличко, І. Жеребкіної та ін.

Дошкільне дитинство – це роки, коли відбувається прийняття дітьми їх гендерної ролі у суспільстві. Для статево-рольового розвитку дітей дошкільного віку, прийняття ними власної гендерної ролі, формування якостей, властивих чоловікам і жінкам є важливим процесом, який відбувається стихійно, або здійснюється планомірно і цілеспрямовано [2, с. 85].

Цей процес в ранньому дитинстві, на нашу думку, вимагає комплексного підходу і має виходити за рамки дошкільної освітньої програми. Гендерне виховання має бути вбудоване у всі аспекти роботи дошкільного закладу, сімейного «середовища» та мати в основі

гендерну призму. Загальний підхід полягає у впровадженні системних змін у всьому дотичному: через політику, практику, процедури, персонал, середовище, лідерство та культуру, а також під час роботи з дітьми в дошкільному закладі.

Потрібно вказати, що дошкільний заклад працює у низці систем, які зосереджуються на цілісному розвитку дитини, забезпечуючи врахування її соціального, емоційного, фізичного, мовного та психологічного розвитку та освіти. Інтеграція гендерної точки зору в ці рамки дає можливість подумати про гендерно справедливі результати та покращити їх. Зокрема, це можуть бути такі:

- 1) діти мають сильне почуття ідентичності;
- 2) діти пов'язані зі своїм світом і роблять свій внесок у нього;
- 3) діти мають сильне відчуття благополуччя;
- 4) діти впевнені та зацікавлені в навчанні;
- 5) діти є ефективними комунікаторами.

Як стверджують науковці, існують можливості для інтеграції гендерної рівності в такі сфери: навчальна програма та практика; стосунки з дітьми; спільне партнерство з родинами та громадами: лідерство та управління обслуговуванням. Інтеграція гендерної рівності передбачається в таких практичних принципах: шанобливі стосунки та чуйна залученість; справедливість і різноманітність; партнерство з родинами; партнерство з професіоналами; рефлексивна практика [3].

Таким чином, можемо узагальнити, що важливою особливістю гендерного виховання дітей дошкільного віку є забезпечення їх гендерної соціалізації, зокрема під час їх перебування у дошкільному закладі.

Перспективою подальших досліджень у цьому аспекті проблематики теми, на нашу думку, може бути визначення інструментів оцінки практик роботи сучасних дошкільних закладів щодо інтеграції гендерного виховання на принципах гендерної рівності.

Література:

1. Гендер. Екологія. Здоров'я: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 20–21 квітня 2017 р.). Харків : ХНМУ, 2017. с. 77

2. Мельниченко О. В., Попель Н. В. Методичні засади гендерного виховання дітей дошкільного віку. Молодий вчений. 9 (73). Вересень. 2019. С.83-86

3. Creating Gender Equity in the Early Years: A Resource for Local Government. [електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.mav.asn.au/__data/assets/pdf_file/0007/7279/Darebin-City-Council-Creating-Gender-Equity-in-the-Early-Years-A-Resource-for-Local-Government.pdf

4. Our Watch, Australia's National Research Organisation for Women's Safety (ANROWS) and VicHealth 2015, Change the story: a shared framework for the primary prevention of violence against women and their children in Australia, Our Watch, Melbourne, Australia.

5. MacNaughton G. Rethinking gender in early childhood education. Sydney: Allen & Unwin, 2000.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-331-9-5>

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН СХОДОЗНАВЧОГО ЦИКЛУ БАКАЛАВРАМ ТА МАГІСТРАМ (ІСТОРИКАМ, МІЖНАРОДНИКАМ) В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Зубко О.Є.

*кандидат історичних наук, ст. викладач кафедри
всесвітньої історії та археології
Донецького національного університету
ім. Василя Стуса (Вінниця)*

Сходознавство є надзвичайно актуальним та перспективним напрямком в українському політичному та економічному вимірах. А в умовах воєнних реалій його роль зростає й погортів, оскільки поглиблення співробітництва з державами Близького Сходу, Центральної й Південно-Східної Азії, Далекого Сходу визначається низкою об'єктивних чинників: зокрема, як географічною близькістю і зручністю транспортних комунікацій (Чорноморсько-Каспійський регіон), так й економічною та політичною вагою країн загалом (Китай, Японія, Індія), отож у сукупності вибудовуванням військової та економічної тактики й стратегій.

В нинішніх умовах велике значення для України має, в першу чергу, Чорноморсько-Каспійський регіон (Туреччина, Азербайджан), на який свого часу звертали увагу ще М. Грушевський [1], Ю. Липа [2], С. Рудницький [3]. Розуміння суспільно-політичної доктрини цього регіону дозволяє, насамперед, запропонувати розв'язання таких складних питань як спроби вирішення регіональних конфліктів у регіоні (Придністров'я, Осетія, Нагірний Карабах), а звідси окреслити шляхи забезпечення енергетичної безпеки України; до усього вивчення культур і мов зазначеного ареалу створюють підґрунтя для забезпечення взаємопорозуміння, міжцивілізаційного (культурного) діалогу на рівні світогляду суспільств зазначених країн, і, зрозуміло, для економічного співробітництва.